

PRAKTIKBESKRIVELSE 2. og 3. PRAKTIKPERIODE, SOCIAL- OG SPECIALPÆDAGOGIK

jf. Bekendtgørelse nr. 211 af 06/03/2014 om uddannelse til professionsbachelor som pædagog.

Gældende fra 1. august 2014

Beskrivelse af praktikstedet:

Institutionens navn:	Center for Døvblindhed og Høretab (CDH), afd. Kloden/Jorden
Adresse:	Borgmester Jørgensens Vej 2
Postnr. og By:	9000 Aalborg
Tlf.nr.:	97 64 73 13
Institutionens E-mail:	cdh@rn.dk
Hjemmeside adr.:	www.cdh.rn.dk
Institutionsleder:	Susanne Stouge
Kontaktperson for praktik i pædagoguddannelsen:	Jørgen Gammelgård, Jette Nørgaard
Kommunal:	
Privat:	
Regional:	X

<p>Institutionstype/ foranstaltning</p> <p>Antal børn/unge /voksne</p> <p>Aldersgruppe</p> <p>Antal stuer / afdelinger</p> <p>Åbningstid</p>	<p>6 voksne beboere</p> <p>34-44 år (2015)</p> <p>1 afdeling</p> <p>Døgnåbent hele året, også weekender og helligdage. Fortrinsvis aften- og weekendarbejde.</p>
<p>Institutionens formål</p> <p>jf. lovgrundlag.</p>	<p>Center for Døvblindhed og Høretabs (CDH) mission, vision og værdier gælder for alle centrets afdelinger. CDH's formål ses især i centrets mission:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mission: At sørge for, at børn og voksne med tilknytning til Center for Døvblindhed og Høretab får de bedst mulige vilkår for at mestre deres eget liv med de forudsætninger, de har. • Vision: At være enestående inden for vores specialer, døvblindhed og høretab. • Værdier: Professionalisme (altid fokus på opgaven), Respekt (hele vejen rundt) og Troværdighed (vi gør det, vi siger).
<p>Karakteristik af brugergrup-</p>	<p>Definition af døvblindhed</p>

pen:

Beskrivelse af den / de aktuelle børne- / bruger/borgergruppe.

"Døvblindhed er en specifik funktionsnedsættelse. Døvblindhed er en kombineret syns- og hørenedsættelse. Den begrænser en persons aktiviteter og forhindrer fuld deltagelse i samfundet i et sådant omfang, at det kræver, at samfundet støtter med særligt tilrettelagte servicetilbud, tilpasninger af omgivelserne og/eller tekniske hjælpemidler."

(Nordisk definition af døvblindhed)

Definitionen udgør grundlaget for identifikationen af og service for personer med medfødt døvblindhed i alle nordiske lande. Den er baseret på FN's standardregler og WHO's klassifikations-system, således at den kan bruges på tværs af landegrænser.

Den nordiske definition indeholder også en række faglige anbefalinger i forhold til identifikation af medfødt døvblindhed, udvikling af tilbud samt uddannelse af professionelle.

Link til den nordiske definition af døvblindhed på [Socialstyrelsens hjemmeside](#).

Diagnoser, som kan medføre døvblindhed

Der er mange forskellige årsager til døvblindhed. Blandt de ca. 200 danskere med medfødt døvblindhed er der fundet flere end 40 forskellige medicinske hoveddiagnoser, der ligger til grund for funktionsnedsættelsen. Årsagerne kan være for tidlig fødsel, sjældne syndromer – heriblandt CHARGE og Rubella – cytomegalovirus (CMV) og forskellige andre typer vira.

I mange tilfælde er det ikke kun syn og hørelse, der er påvirkede. Nogle diagnoser medfører også andre skader, bl.a. hjerneskader og nedsat mobilitet. Enkelte har et progredierende forløb, som kan resultere i et kortere livsforløb.

Konsekvenser af døvblindhed

Døvblindhed, evt. kombineret med tillægshandicaps, bevirker, at et menneske er hæmmet i at opleve verden i samme omfang som andre mennesker. Det er særdeles problematisk for den døvblinde at indgå i socialt samspil, at kommunikere, at tilegne sig information og orientere sig i omgivelserne. Disse faktorer er af væsentlig betydning for personens sensomotoriske udvikling, hvilket bevirker, at den døvblinde ofte vil befinde sig på et tidligere udviklingsstadium end jævnaldrende.

Kombinationen af disse faktorer udfordrer den døvblindes forvaltning af eget liv og dermed kvaliteten af livsindhold. Derfor har den pågældende behov for omsorg, støtte og vejledning, så

	han/hun bliver så selvforvaltende som muligt.
<p>Arbejdsmetoder:</p> <p>Kort beskrivelse af praktikstedets pædagogiske praksis og teoretiske og metodiske grundlag (Uddybes senere i relation til uddannelsesplanens videns- og færdighedsmål)</p>	<p>Mennesker med funktionsnedsættelsen døvblindhed har på grund af deres særlige handicap hver deres helt unikke forståelse og opfattelse af omverden. Døvblindfødte mennesker gør deres erfaringer med hele kroppen, da syn og hørelse ikke kan bruges i fuldt omfang. Erfaringsdannelse på denne måde tager lang tid, og kræver indsigt og forståelse fra omgivelserne, da dette kan se meget anderledes ud. Når fjernsanserne er væk, skal alting opleves konkret og fysisk. Efterfølgende skal de kropslige indtryk omdannes og transformeres til at blive til kropslige udtryk og derved blive til kommunikation. I kommunikationen med døvblindfødte mennesker er det vigtigt, at al kommunikation er tilpasset den enkelte. Der tages udgangspunkt i total-kommunikation, idet visuelt tegnsprog og braille alene ikke er nok. Totalkommunikation er blandt andet taktil kommunikation, berøring og bevægelse, billedstøttet kommunikation, konkrete og symboler, håndalfabet, og ikke konventionelle tegn, som beboeren selv udvikler. Alle disse kommunikationsformer kræver en høj grad af indlevelse og viden om den enkelte, samt fysisk kontakt 1:1. Al kommunikation foregår mellem den enkelte beboer og en kommunikationspartner, da kollektiv kommunikation ikke er mulig.</p> <p>Vi lægger vægt på:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samspil og kommunikation - omsorg og tryghed - opbygning af relationer og omverdensforståelse - den gode dialog og det gode udviklende samarbejde med forældre/pårørende og værger - udvikling af partnerkompetence - at give beboerne mulighed for deltagelse i det sociale liv på CDH og i andre relevante sammenhænge - at give den enkelte beboer trivsel i voksenlivet med fokus på individualitet og selvstændighed
<p>Ansatte</p> <p>(pædagogiske faggrupper, andre faggrupper)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pædagoger med specialuddannelse • Pædagogmedhjælpere • Social- og sundhedsmedarbejdere • Ernæringsassistenter

	<ul style="list-style-type: none"> • Husassistenter • Serviceassistenter <p>Samlet set arbejder også en lang række andre faggrupper på CDH, eksempelvis lærere, sundhedspersonale og konsulenter. Se evt. mere på: cdh.rn.dk, Om CDH, Personale</p>
<p>Tværfagligt samarbejde in- og eksternt:</p>	<p>De pædagogiske afdelinger på CDH indgår i tværfaglige samarbejder, hvor brugeren er i centrum, med eksempelvis sundhedspersonale, konsulenter og undervisere, som er ansat i andre afdelinger på CDH.</p> <p>Eksternt samarbejder vi med bl.a. Synsinstituttet, sundhedsvæsenet, psykiatrien, kommuner mv.</p>
<p>Særlige forhold omkring den studerendes ansættelse:</p>	<p>Studerende bliver ansat på samme vilkår som andre ansatte i samme faggruppe/under samme overenskomst. Eneste forskel er, at studerende er ansat i den begrænsede periode, som deres praktikperiode udgør.</p> <p>Det betyder bl.a., at studerende skal leve op til CDH's værdier Professionalisme, Respekt og Troværdighed. Studerende har tavshedspligt og skal kvittere for modtagelse og læsning af magtanvendelsescirkulæret. CDH indhenter desuden børne- og/eller straffeattest.</p> <p>På CDH tilbyder vi også studerende undervisning i eksempelvis døvblindekommunikation.</p> <p>Se mere i pjecen "Velkommen til CDH," som er for nyansatte og studerende.</p>
<p>Arbejdsforhold</p> <p>Forventes den studerende at arbejde alene?</p> <p>Ved bekræftelse: hvor meget og hvordan?</p>	<p>Nej</p>

Øvrige oplysninger

Studerende har adgang til og pligt til at bruge CDH's digitale dokumentationssystem Bosted. Studerende har desuden adgang til CDH's interne kommunikationskanaler (PersonaleNet, Outlook, personaleblad), som skal bruges i det omfang, som det er relevant.

Studerende har mulighed for at tilkøbe kaffe/te-ordning, samt kostordning.

CDH er et landsdækkende helhedstilbud til børn, unge og voksne med døvblindhed eller høretab. CDH er en del af Specialektoren i Region Nordjylland.

Få meget mere at vide på www.cdh.rn.dk.

Uddannelsesplan for praktikperioderne, Social- og specialpædagogik

Praktikstedet skal jf. bekendtgørelsen §9 stk. 2 udfærdige Uddannelsesplan for de praktikperioder, praktikstedet kan modtage studerende. Planen skal udarbejdes i overensstemmelse med kompetencemålene for de relevante praktikperioder med angivelse af relevant litteratur, organisering af praktikvejledning og af kontakt til professionshøjskolen. Uddannelsesplanen udarbejdes i samarbejde med professionshøjskolen.

Specialiseringsmuligheder:

Hvilke specialiseringsmuligheder kan praktikstedet tilbyde? (Sæt X - Nogle praktiksteder, kan tilbyde flere specialiseringsmuligheder. Vi opfordrer til, at praktikstedet angiver primær og evt. sekundær specialiseringsmulighed)

	Primær:	Sekundær:
• Dagtilbudspædagogik	☐	☐
• Skole- og fritidspædagogik	☐	☐
• Social- og specialpædagogik	☒	☐

Valgfagsområder:

Følgende emneområder er valgfag for de studerende i løbet af uddannelsen.

Hvilke af disse emneområder kan ses i det daglige arbejde i institutionen?

1) Kreative udtryksformer.

2) Natur og udeliv.

3) Sundhedsfremme og bevægelse.

4) Medier og digital kultur.

5) Kulturprojekter og kulturelt iværksætteri.

6) Social innovation og entreprenørskab.

7) Kulturmøde og interkulturalitet.

**Uddannelsesplan i forhold til kompetence-, videns- og færdighedsmål,
Social- og specialpædagogik, 2. praktikperiode**

Relation og kommunikation

Praktikken retter sig mod pædagogens relationer, professionelle kommunikation og pædagogiske aktiviteter og midler i pædagogisk praksis.

Kompetencemål: Den studerende kan kommunikere professionelt i relation til målgruppen og kolleger og kan på baggrund gennemføre pædagogiske aktiviteter på et etisk forsvarligt grundlag

Vidensmål: Den studerende har viden om

Færdighedsmål: Den studerende kan

Hvilke muligheder for læring kan etableres gennem den daglige pædagogiske praksis og praktikvejledningen?

- a) Hvad har den studerende mulighed for at lære hos os i forhold til videns- og færdighedsmålet?**
- b) Hvordan kan den studerende lære dette – gennem deltagelse, litteratur, observation og refleksion – og hvordan understøtter vi den studerendes læring?**

kommunikationsformer og relationsdannelse, herunder om den professionelle samtale,

kommunikere professionelt, etablere og indgå i professionelle relationer til mennesker i udsatte positioner,

- a) I den daglige dialog med borgerne benyttes tegnsprog, en enkelt har hørerest og forstår verbalt sprog. Men også andre elementer fra "totalkommunikation" (se under arbejdsmetoder) kommer i anvendelse, herunder dramatisering, billedmateriale, konkrete etc. Det betyder, at det er nødvendigt at være fysisk meget tæt på beboerne i kommunikationen, ligesom der ikke kan kommunikeres kollektivt. Beboernes mentale handicap gør, at kommunikation oftest har karakter af envejskommunikation med information, spørgsmål og svar, og kun få gange egentlige dialoger. Tegnsprog er hos nogle af bebo-

erne meget personligt, og enkelte tegn kan referere til hele kontekster

Dagligdagen i Jorden bærer præg af at være beboernes hjem. Dette betyder, at samvær og aktivitet sker på initiativ fra både beboere og ansatte; dette kan være samvær i beboerens lejlighed om praktiske gøremål, eller alm. hygge hvor der tages afsæt i beboerens interesser.

Fællesrummet benyttes i varierende grad af beboerne, nogle søger fællesskabet mere end andre og opholder sig så vidt det er muligt konstant i fællesrummet, mens andre i varierende grad har behov for at trække sig tilbage til egen lejlighed, enten alene eller sammen med en pædagog. I fællesrummet tilstræbes det at have en "familier" stemning med fælles måltider, hygge, små-aktiviteter, TV, samtaler, avislæsning, o.m.a. Fællesrummet er også stedet, hvor der aftales mindre ture ud af huset, eller gives informationer.

Relationen til borgeren skabes i samværet, hvor pædagogen gør sig tilgængelig som ressourceperson. For nogle beboere falder det let at tage kontakt til personalet for at få opfyldt et socialt behov, mens det for andre i højere grad er op til personalet at skabe en social relation. Det er dog altid således, at hverken personale eller beboer kan pålægges et socialt samvær.

Mindre aftaler med beboerne kan træffes uden forudgående aftale med kolleger, hvorimod aftaler, der har større indflydelse på borgers liv eller levegruppens struktur, drøftes med kollegaer eller afgøres på team- eller personalemøde.

I dialogen med beboeren er personalet underlagt tavshedspligt, d.v.s., der ikke må gives informationer til beboeren om andre, der har personfølsom karakter. Af etiske årsager skal personalet endvidere være tilbageholdende med at give informationer til beboeren om tredje person som ikke direkte vedkommer denne.

		<p>b)</p> <p>I det daglige arbejde samt på et tegnsprogs-/kommunikationskursus vil den studerende få lært grundlæggende færdigheder, som gør den studerende i stand til at kommunikere de mest basale informationer, spørgsmål og svar.</p> <p>I det daglige arbejde forventes det, at den studerende gør sig både socialt og praktisk tilgængelig som ressourceperson. Dvs.,. at den studerende i den udstrækning, beboerne henvender sig til den studerende, stiller sig til rådighed. I starten af praktikken kan dette komme til udtryk ved, at den studerende tilbyder sit fysiske nærvær, ved at være i nærheden af beboeren, f.eks. virke interesseret i de ting, der optager beboeren, tilbyde sin hjælp under spisning, eller blot være fysisk nærværende. På sigt forventes det, at den studerende med få undtagelser deltager på lige fod i den daglige dialog og samvær med beboerne.</p> <p>Den studerende bør i tvivlsspørgsmål som hovedregel altid rådføre sig med mere erfarent personale. Dette gælder såvel i kommunikationen som i samværet med beboeren.</p>
<p><i>professionsetik og pædagogiske værdier,</i></p>	<p><i>analysere og vurdere etik, magt og ligeværd i sin egen og andres tilgang til det enkelte menneske og til fællesskaber,</i></p>	<p>a)</p> <p>Personalet bliver dagligt udfordret på etiske dilemmaer. Beboerne har som udgangspunkt selvbestemmelse over eget liv. Men p.g.a. deres kognitive niveau eller mental retardering er de ikke altid i stand til at gennemskue konsekvenser af deres valg. Personalet står derfor jævnligt i situationer, hvor vi af hensyn til <u>omsorg</u> for beboeren må tage nogle beslutninger, som beboeren måske ikke selv har lyst til. Dette må dog aldrig ske ved hjælp af ulovlig <u>magtanvendelse</u>.</p> <p>Det vil i de enkelte situationer være en konkret, faglig vurdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - om beboeren træffer valget

		<p>- om det er muligt via dialog at argumentere for, at beboeren træffer et mere hensigtsmæssigt valg.</p> <p>En del af disse dilemmaer vil ofte blive drøftet mellem kolleger, eller taget op i større fora, ex. på et personalemøde</p> <p>Personalet er bevidst om at have et ansvar for at beboernes adfærd, ikke alene i levegruppens fysiske rammer, men også i de øvrige miljøer, de færdes i. I praksis betyder dette, at personalet ser det som en opgave, at beboernes adfærd ikke er til unødige gene for andre, samt at være en støtte for beboernes egen værdighed.</p> <p>b)</p> <p>Den studerende vil i det daglige arbejde opleve at skulle tage stilling til etiske udfordringer. Dels i eget samvær med beboerne, hvor kolleger vil stille spørgsmål til den studerendes valg af handling. Dels i forhold til iagttagelser af kollegers handlinger. Den studerende opfordres til på passende tidspunkter at drøfte disse undringer med kolleger, eller skrive dem ned og medbringe dem til vejledning eller personalemøder, hvor der hver gang på dagsordenen er afsat et punkt, hvor den studerende har lejlighed til at gøre sine undringer til et debatoplæg.</p>
<p><i>konflikt- og voldsforebyggelse, konfliktnedtrapning og udadreagerende adfærd,</i></p>	<p><i>vurdere konflikter, forebygge og håndtere konflikter samt evaluere indgreb i konflikt- og voldsepisoder</i></p>	<p>a)</p> <p>Beboerne kan i kravsituationer reagere ikke-alderssvarende, hvor de gør opmærksom på deres utilfredshed på en uhensigtsmæssig måde. Dette kan for udenforstående virke voldsomt, men vil som regel kunne nedtrappes med personalets rolige fremtræden og almindelig samtale/forklaring (Low Arousal).</p> <p>Udadreagerende adfærd kan forekomme. Beboernes kognitive forståelse for årsagssammenhænge, nedsatte sociale kompetencer, og i nogle tilfælde lave frustrationstærskel gør, at der kan opstå situationer, hvor beboeren reagerer frustreret og voldsomt. Personalets kendskab til de enkelte beboere gør dog, at vi opfanger signaler på,</p>

		<p>hvornår den psykiske belastning hos beboeren er ved at antage et faretruende niveau og dermed forebygge, at en situation udvikler sig til et niveau, hvor beboeren er vanskelig at nå pædagogisk.</p> <p>I de tilfælde hvor en situation har antaget en karakter, hvor der er risiko for personskadelig adfærd, vil personalet i første omgang sikre medbeboere mod overgreb, og herefter kan personalet om nødvendigt anvende fysisk magt, evt. føre beboeren til egen lejlighed, indtil situationen igen er bragt til ro. Disse situationer er sjældne, men kan forekomme.</p> <p>b)</p> <p>Der er ingen forventning til den studerende om at tage initiativ til en eventuel fysisk magtanvendelse. Det forventes dog, at den studerende er støttende i forhold til den/de kollegaer, der er involveret i magtanvendelse, f.eks. ved sin blotte tilstedeværelse, eller ved at tage sig af de beboere, der ikke er involveret i episoden.</p> <p>I en efterfølgende evaluering (debriefing) af episoden forventes den studerende at støtte kollegaer i deres psykiske bearbejdning af episoden, og ikke her fremføre kritisk undrende spørgsmål til kollegaens handlinger eller adfærd. Disse spørgsmål medbringes til vejledning, eller stilles til kollegaen på et senere tidspunkt.</p> <p>I situationer, hvor den studerende oplever sig presset af en beboer såvel fysisk eller psykisk, er det vigtigt at dette formidles til en kollega, der så enten kan rådgive den studerende om handlingsmuligheder, eller overtage situationen.</p> <p>Der tilbydes efter grænseoverskridende oplevelser krisehjælp som, afhængig af behovet, kan være kollegial samtale/omsorg, supervision eller psykologhjælp. Dette gælder også studerende.</p>
<p><i>bevægelsesmæssige, musiske, æstetiske og kreative processers betydning i den</i></p>	<p><i>tilrettelægge, gennemføre og evaluere pædagogiske aktiviteter inden for udvalg-</i></p>	<p>a)</p> <p>Enkelte af beboerne deltager ugentlig i eksterne gymnastik- og</p>

<p><i>socialpædagogiske praksis og</i></p>	<p><i>te områder, herunder ind- drage børn, unge og voks- nes kreativitet og perspektiv og</i></p>	<p>svømmetilbud.</p> <p>Internt dyrker beboerne deres individuelle interesser. Bl.a. musik, gåture, puslespil, hobbysamlinger, planter, foto. Ved hjælp fra personalet arrangeres der jævnligt div. fælles og individuelle aktiviteter.</p> <p>b)</p> <p>Efter at have opnået et kendskab til beboerne, og skabt en positivt udviklende relation til en eller flere beboere opfordrer vi til, at der findes en aktivitet, som kan danne grundlag for et fælles tredje med beboeren, og som kan planlægges didaktisk, gennemføres, og evalueres. Det bestræbes, at der i vagtplanen frigives tid til, at den studerende kan koncentrere om denne opgave. Dette kræver dog tidlig planlægning (mindst 4 uger inden).</p>
<p><i>hjælpemidler og professions- teknologier i et lærings- og udviklingsperspektiv.</i></p>	<p><i>vurdere og anvende hjæl- pemidler og professionstek- nologier i samarbejde med mennesker med særlige behov med henblik på at understøtte udvikling og læring.</i></p>	<p>a)</p> <p>Hjælpemidlerne til beboerne rækker over en, som bruger høreapparat, tre der bruger briller, en kørestolsbruger, og en beboer med CHARGE-syndrom, der via kanyle i halsen trækker vejret og via sonde i maven får specialkost.</p> <p>Til dokumentation og formidling af informationer vedr. beboerne benyttes et IT-baseret journaliseringssystem (Bosted). Her skrives dagbogsnotater, delmål, medicin, referater, m.m.</p> <p>b)</p> <p>Den studerende introduceres løbende i alle plejeopgaver. Dette sker ud fra et afkrydsningsskema, hvor det første punkt er "har set," andet er "har prøvet, under tilsyn", sidste "kan selv". Den studerende er selv ansvarlig for, at denne liste følges, og går ikke videre til næste punkt, før vedkommende føler sig tryk/sikker.</p>
<p>Angivelse af relevant litte-</p>		

ratur:	
---------------	--

**Uddannelsesplan i forhold til kompetence-, videns- og færdighedsmål,
Social- og specialpædagogik, 3. praktikperiode**

Samarbejde og udvikling

Praktikken retter sig mod samarbejdsrelationer i og udvikling af social- og specialpædagogisk praksis i samspil med målgrupperne.

Kompetencemål: Den studerende kan gennem udvikling af pædagogisk praksis understøtte de tre målgruppers lærings-, udviklings- og omsorgsbehov og perspektiver i samarbejde med relevante aktører

Vidensmål: Den studerende har viden om	Færdighedsmål: Den studerende kan	Hvilke muligheder for læring kan etableres gennem den daglige pædagogiske praksis og praktikvejledningen?
		<p>a) Hvad har den studerende mulighed for at lære hos os i forhold til videns- og færdighedsmålet?</p> <p>b) Hvordan kan den studerende lære dette – gennem deltagelse, litteratur, observation og refleksion – og hvordan understøtter vi den studerendes læring?</p>
<i>institutionelle, organisatoriske og ledelsesmæssige rammer for social- og specialpædagogiske indsatser,</i>	<i>agere professionelt inden for de givne institutionelle, organisatoriske og ledelsesmæssige rammer,</i>	a) b)
<i>forskellige social- og specialpædagogiske tilgange og metoder,</i>	<i>foretage en faglig vurdering af de metoder, som anvendes på praktikstedet,</i>	a) b)

<i>tilgrænsende fagligheder og rammerne for tværprofessionelt samarbejde,</i>	<i>indgå i tværprofessionelt samarbejde om løsningen af konkrete opgaver og/ eller problemstillinger,</i>	a) b)
<i>opgave- og ansvarsfordeling mellem målgrupperne, professionelle, frivillige og pårørende,</i>	<i>redegøre for egen faglighed, opgaver og ansvar i et mangefacetteret samarbejde</i>	a) b)
<i>forandringsprocesser og innovation</i>	<i>deltage i udviklingen af den pædagogiske praksis gennem innovative og eksperimenterende tiltag,</i>	a) b)
<i>didaktiske og pædagogiske metoder til udvikling af pædagogisk praksis, herunder dokumentation og evaluering, og</i>	<i>sætte mål, anvende dokumentations- og evalueringsmetoder og udvikle viden gennem deltagelse, systematisk erfaringsopsamling og refleksion over pædagogisk praksis og</i>	a) b)
<i>førstehjælp.</i>	<i>udføre grundlæggende førstehjælp</i>	a) b)
Angivelse af relevant litteratur:		